

**Najwyższa Izba Kontroli
Delegatura w Katowicach**

Katowice, dnia 10 czerwca 2011 r.

**Pani
Bogusława Balcarek
Dyrektor
Ośrodka Pomocy Społecznej
w Czechowicach-Dziedzicach**

LKA-4101-02-04/2011/P/11/176

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

Na podstawie art. 2 ust. 2 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli¹, zwanej dalej „ustawą o NIK”, Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach przeprowadziła kontrolę w Ośrodku Pomocy Społecznej w Czechowicach-Dziedzicach, zwanym dalej „Ośrodkiem” lub „OPS”, w zakresie udzielania pomocy mieszkańcom Gminy Czechowice-Dziedzice, poszkodowanym w wyniku powodzi w 2010 r.

W związku z kontrolą, której wyniki przedstawione zostały w protokole kontroli, podpisanym w dniu 21 kwietnia 2011 r., Najwyższa Izba Kontroli, na podstawie art. 60 ustawy o NIK, przekazuje Pani Dyrektor niniejsze wystąpienie pokontrolne.

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, działalność Ośrodka w zakresie spraw objętych kontrolą.

Powyzszą ocenę uzasadniają następujące oceny cząstkowe i ustalenia kontroli:

1. NIK ocenia pozytywnie działania podjęte przez OPS w celu zinwentaryzowania strat, ich oszacowania i ustalenia zakresu niezbędnej pomocy poszkodowanym. I tak:

- Ośrodek miał rzetelną wiedzę o wysokości strat poniesionych w wyniku powodzi. Inwentaryzacji i szacowania strat dokonywano na podstawie informacji uzyskanych od poszkodowanych, weryfikowanych poprzez porównywanie z informacjami uzyskiwanymi

¹ Dz. U. z 2007 r. Nr 231, poz. 1701 ze zm.

z Wydziału Zarządzania Kryzysowego Urzędu Miejskiego w Czechowicach-Dziedzicach (zwanego dalej „Urzędem”), wywiady środowiskowe, a także sporządzaną na miejscu dokumentację fotograficzną. Do dnia rozpoczęcia kontroli NIK rozpatrzono wszystkie wnioski złożone przez osoby poszkodowane w wyniku powodzi².

- Prowadzono ewidencję potrzeb zgłaszanych przez poszkodowanych oraz udzieloną im przez OPS pomoc, w formie elektronicznych kartotek dla rodzin/osób, które ucierpiały w wyniku powodzi. Ponadto, pomoc rzeczową ewidencjonowano w tzw. „kartach pomocy”, które wydawano poszkodowanym (łącznie wydano 605 kart). NIK zwraca jednak uwagę, że kart tych nie zwracano do OPS, przez co Ośrodek nie posiadał pełnej informacji o pomocy udzielonej poszkodowanym, którym te karty wydano, szczególnie w sytuacji uzyskania pomocy od podmiotów niepublicznych.
- Rzetelnie prowadzono ewidencję darowizn pieniężnych, otrzymywanych przez OPS za pośrednictwem Gminy i wprowadzonych do planu finansowego OPS. Ogółem z ww. tytułu, w rozdziale 85278 „usuwanie skutków klęsk żywiołowych”, plan zwiększono o 540.872 zł, w tym z tytułu darowizn o 411.042 zł³, a ze środków własnych OPS o 129.830 zł. Wszystkie środki finansowe, otrzymywane przez OPS na pomoc poszkodowanym, prawidłowo ujęto w księgach rachunkowych. Ośrodek prowadził również ewidencję otrzymanych darowizn rzeczowych. Pomoc rzeczową, pochodzącą od instytucji, ewidencjonowano zgodnie z obowiązującą w OPS polityką rachunkowości (w tym instrukcją magazynową) oraz ujęto ją w księgach rachunkowych Ośrodka. Łącznie w ww. formie otrzymano 12 darowizn na kwotę 55.217,84 zł. Ewidencję darowizn od osób fizycznych, po wystąpieniu powodzi, prowadzono w Ośrodku w formie zapisów w zeszytach, w sposób nieciągły i uniemożliwiający zbilansowanie przychodów i rozchodów środków pomocy. Uwzględniając szczególne okoliczności związane z udzielaniem ww. pomocy, takie jak: duża ilość darów, trudne warunki lokalowe oraz liczba osób potrzebujących, NIK zwraca uwagę, że było to niezgodne z polityką rachunkowości przyjętą w Ośrodku oraz mogło skutkować nieprawidłowym rozdziałem pomocy. Ponadto, w przyjętym w grudniu 2008 r. *Planie Reagowania Kryzysowego Gminy Czechowice-Dziedzice* (dalej zwanym „Planem”), przewidziano udział OPS i jego pracowników w działaniach Gminy na wypadek zaistnienia sytuacji kryzysowych, w tym m.in. w organizowaniu i koordynowaniu zbiórki darów materialnych. Jednak w Ośrodku

² Nie zakończonych pozostało 6 spraw z uwagi na wniesienie środków odwoławczych do SKO.

³ Powiat Policki – 45.000 zł, Górnośląskie Przedsiębiorstwo Wodociągów SA w Katowicach – 20.000 zł, Jastrzębska Spółka Węglowa SA- 50.000 zł, Miasto Orlova – 15.440 zł, PKO BP w Warszawie – 19.000 zł, Grupa Lotos SA Gdańska – 20.000 zł, Osiedle Północ – 2.097 zł, inni darczyńcy – 239.505 zł.

nie wprowadzono w sposób formalny procedury określającej działania OPS związane ze zbórką i dystrybucją pomocy materialnej w formie darów, przewidzianą w Planie.

- Stosowne działania organizacyjne podjęte przez OPS w celu realizacji zadań związanych z pomocą osobom poszkodowanym. W związku z sytuacją nadzwyczajną z maja 2010 r., której wynikiem była konieczność rozpatrzenia bez zbędnej zwłoki łącznie 1.083 wniosków o udzielenie pomocy (w analogicznym okresie 2009 r. wpłynęło 480 wniosków – wzrost o 125,6 %), pracownicy OPS podejmowali pracę w godzinach nadliczbowych, a ponadto Ośrodek uzyskał wsparcie kadrowe w postaci 2 pracowników socjalnych, oddelegowanych przez OPS w Pszczynie⁴, oraz od 1 do 4 stażystów z Urzędu Miejskiego w Czechowicach-Dziedzicach⁵.

2. NIK ocenia pozytywnie, pomimo stwierdzonych nieprawidłowości, sposób wykorzystania pozyskanych środków pomocowych dla powodzian, ze względu na:

- Zorganizowanie, niezwłocznie po wystąpieniu powodzi, we współpracy z innymi służbami gminnymi, w okresie od 16 maja do 18 maja 2010 r., schronienia dla 23 osób ewakuowanych z miejscowości Zabrzeg i Ochocza oraz osiedli: Renardowice, Liszki i Żebracz. Osobom poszkodowanym zapewniono również posiłki, pomoc lekarską oraz psychologiczną.

- Udzielenie pomocy, w formie zasiłku, na zaspokojenie podstawowych potrzeb bytowych 547 poszkodowanym rodzinom, w łącznej wysokości 1.845,1 tys. zł, na podstawie wniosków osób, które ucierpiały w wyniku powodzi, zweryfikowanych następnie poprzez przeprowadzenie wywiadu środowiskowego. We wszystkich 19 szczegółowo zbadanych przypadkach udzielenia zasiłku stosowano kwestionariusze wywiadu środowiskowego, które wypełniano w całości i zgodnie z kryteriami określonymi w piśmie Sekretarza Stanu w MSWiA⁶ z 30 kwietnia 2010 r. Zasiłki wypłacono 97 rodzinom (17,7 % rodzin zakwalifikowanych do otrzymania pomocy) w okresie od 8 do 14 dni od wystąpienia powodzi, 32 rodzinom (5,8 %) od 15 do 20 dni oraz 418 rodzinom (76,4 %) w okresie ponad 21 dni. We wszystkich 5 zbadanych sprawach wypłata zasiłku następowała w okresie od 5 do 20 dni od momentu złożenia wniosku. Niewykorzystaną kwotę w wysokości 189,9 tys. zł Ośrodek zwrócił w dniu 30 lipca 2010 r. Ponadto, OPS ze środków własnych wypłacił 57 rodzinom/osobom dotkniętym działaniem żywiołu zasiłki w łącznej wysokości 63.400 zł, z czego 34 zasiłki na łączną kwotę 35.800 zł

⁴ Na okres 1 tygodnia.

⁵ Przez cały czas prowadzenia akcji pomocy poszkodowanym.

⁶ BUSKŹ.5941-3-1/10

wypłacono jeszcze przed otrzymaniem dotacji z budżetu państwa, w okresie od 1 do 7 dni od wystąpienia powodzi. Jednocześnie NIK zwraca uwagę, że w sprawozdaniu z wykonania budżetu i zadań gospodarczych za 2010 r. OPS wykazano, niezgodnie ze stanem faktycznym, całą sumę 63.400 zł jako doraźną pomoc, którą otrzymało w pierwszym tygodniu po powodzi 58 rodzin. Sprawozdanie skorygowano w toku kontroli NIK.

- Udzielenie 214 poszkodowanym zasiłku na remont/odbudowę domu lub lokalu mieszkalnego, w łącznej wysokości 5.176,7 tys., zł, w tym 172 zasiłki w wysokości do 20 tys. zł (łącznie 2.658,4 tys. zł) i 42 zasiłki w wysokości od 20 tys. zł do 100 tys. zł (łącznie 2.518,3 tys. zł). Szczegółowej analizie poddano 21 spraw (15 dotyczyło zasiłków do 20 tys. zł, zaś 6 – zasiłku od 20 do 100 tys. zł). We wszystkich zbadanych przypadkach zasiłek przyznano na podstawie wniosku złożonego przez właściciela budynku. Zakres szkód zweryfikowano poprzez wykonanie dokumentacji fotograficznej, a przypadku zasiłków od 20 do 100 tys. zł – kwota określona w decyzjach była zgodna z operatem szacunkowym, sporządzonym przez rzeczoznawcę wybranego z listy Wojewody Śląskiego. Wypłat dokonywano w dwóch transzach, przy czym wypłata drugiej transzy następowała po rozliczeniu pierwszej oraz weryfikacji przedłożonych przez poszkodowanych faktur. NIK zwraca uwagę, że w 11 zbadanych decyzjach przyznano zasiłki na podstawie kosztorysów sporządzonych z zastosowaniem 22 % stawki podatku VAT⁷, wskutek czego kwota wypłaconych zasiłków była wyższa o 88.9 tys. zł, niż byłaby w przypadku zastosowania prawidłowej (7 %) stawki tego podatku.
- Przygotowanie i przekazanie przez OPS jednostce realizującej wypłatę powodziowych zasiłków na cele edukacyjne – Zespołowi Obsługi Placówek Oświatowych w Czechowicach-Dziedzicach list dzieci przewidzianych do objęcia tą formą pomocy. Zasiłki otrzymało 275 uprawnionych uczniów.
- Przyznanie zasiłków wspierających rodziny rolnicze 71 poszkodowanym rodzinom, w łącznej wysokości 118,9 tys. zł. W zbadanych 20 postępowaniach stwierdzono, że zasiłki naliczono w prawidłowej wysokości i wypłacono osobom spełniającym kryteria ubiegania się o tę formę pomocy.
- Terminowe złożenie sprawozdań Rb-50 za III i IV kw. 2010 r., w których dane były zgodne z prowadzoną w Ośrodku ewidencją księgową.

⁷ Zgodnie z art. 41 ust. 2, z zastrzeżeniem ust. 12 i art. 114 ust.1 ustawy z dnia 11 marca 2004 r. o podatku od towarów i usług (Dz. U. z 2004 r. Nr 54 poz. 535 ze zm.).

NIK ocenia negatywnie wydanie 41 decyzji, na 42 przypadki udzielenia zasiłku w wysokości od 20 do 100 tys. zł, po upływie 30 dni od momentu złożenia wniosku, nie informując strony o przyczynach niezafatwienia sprawy w wymaganym terminie, niezgodnie z art. 35 § 3 oraz art. 36 ustawy z dnia 14 czerwca 1960r. Kodeks postępowania administracyjnego⁸.

Przedstawiając powyższe oceny i uwagi, Najwyższa Izba Kontroli wnosi o:

- **ustalenie procedur określających zasady realizacji zadań OPS w sytuacjach kryzysowych.**

Najwyższa Izba Kontroli Delegatura w Katowicach, na podstawie art. 62 ust. 1 ustawy o NIK, oczekuje przedstawienia przez Panią Dyrektor, w terminie 15 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, informacji o sposobie wykorzystania uwag i wykonania wniosku bądź o działaniach podjętych w celu realizacji wniosku lub przyczyn niepodjęcia takich działań.

Zgodnie z treścią art. 61 ust. 1 ustawy o NIK, w terminie 7 dni od daty otrzymania niniejszego wystąpienia pokontrolnego, przysługuje Pani prawo zgłoszenia na piśmie do Dyrektora Delegatury Najwyższej Izby Kontroli w Katowicach umotywowanych zastrzeżeń w sprawie ocen, uwag i wniosku, zawartych w tym wystąpieniu.

W razie zgłoszenia zastrzeżeń, zgodnie z art. 62 ust. 2 ustawy o NIK, termin nadesłania informacji, o którym wyżej mowa, liczy się od dnia otrzymania ostatecznej uchwały właściwej komisji NIK.

Rozdzielnik:

1. Adresat
2. NIK Delegatura we Wrocławiu
3. Aa.

⁸ Dz. U. z 2000 r. Nr 98 poz. 1071 ze zm.